

NEMZETISÉGI PROGRAM

***SZERETET
ÉRTELEM
ERKÖLCS
EGÉSZSÉG***

Helyzetelemzés

Iskolánk Alapító okirata tartalmazza a KT 37.§ (5) alapján, a német nemzetiségi kisebbségi tagozat megnevezést.

Ez a nemzetiségi program a Köznevelési törvény, a 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet valamint az ezt a rendeltet részben módosító 58/2002. OM rendelete alapján a nemzeti, etnikai kisebbségi oktatás irányelveit figyelembe véve készült.

Iskolánkban 1997-től folyik német nemzetiségi oktatás. A program beindítását a Budapest XI. kerületi Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzat kezdeményezte, a markánsan felmerülő szülői igények alapján. A XI. kerületben a Törökugrató Utcai Általános Iskolában indult első ízben ilyen jellegű oktatás. Az azt követő évben a szomszédos óvodában is megkezdődött a német nemzetiségi oktatás, majd az ugyancsak szomszédos Mechatronikai Szakközépiskola és Gimnázium is csatlakozott ehhez a programhoz. Ezáltal biztosított a nemzetiségi tanítás mindhárom oktatási szinten.

A 2001. évi általános népszámlálás keretében a Budapest XI. kerületben 603-an vallották magukat német nemzetiségűnek, 1139-en úgy nyilatkoztak, hogy kötődnek a német nemzetiség kulturális értékeihez, 828-an családi és baráti körben beszéli a német nyelvet, és 322-en vallották anyanyelvüknek a német nyelvet. Ezen adatok igazolják, hogy a kerületben gazdag hagyományai vannak a német kulturális értékeknek. E tradíciókra építve erős német nemzetiségi oktatás biztosítható.

Budapest XI. kerületében jelentős a német nemzetiségű lakosság asszimilálódása, a tanulók nemzetiségi származását tekintve az osztályok heterogén összetételűek. Azok a tanulók, akik nemzetiségi származásúak, a nemzetiségi témákról itt hallanak először. Éppen ezért kiemelt cél az ismeretközvetítés, hagyományörzés, más kultúrák tiszteletére nevelés és ezen keresztül a nemzetiségi öntudat erősítése. Fontos a tanulók érdeklődésének felkeltése a nemzetiségi témák iránt, nem érezhetik azokat „kötelező rossz” – nak.

A Törökugrató Utcai Általános Iskolában az 1997/98. tanévben 17 tanuló kezdte meg a német két tannyelvű program szerinti oktatást. A 2007/2008. tanévben iskolánk 380 tanulója közül 136 tanuló, nyolc évfolyamon, hét osztályban vesz részt ebben a programban. Jelenleg iskolánk tanulói közül a tanulók 35 %-a német nemzetiségi oktatásban részesül. E program szerint mind a nyolc évfolyamon vannak tanulóink. Német kétnyelvű nemzetiségi osztályaink nevelési-oktatási célja a német nyelv magas szintű elsajátítása az általános iskolában, a német ajkú nemzetiségi kultúra megismertetése, ápolása, átörökltetése. Ennek érdekében biztosított a szakmai együttműködés a nyelvtanulás folytonosságára: Aranykapu Óvoda német nemzetiségi csoportja és iskolánk között.

A német nemzetiségi nevelés és oktatásban résztvevő tanulók egy világnyelv biztos tudása mellett megismerik a német kisebbségi népcsoport történelmét, kultúráját, földrajzát. Éppen ezért e programba nemcsak német nemzetiségű tanulók jelentkezését várjuk, hanem olyan gyerekeket, akik szeretnék megismerni a német kultúrát, és azzal azonosulni is kívánnak.

Az iskolánkban folyó német nemzetiségi oktatás eredményességét mi sem bizonyítja jobban, mint a 2003. évi OKÉV mérés, melynek összesített eredménye német nyelvből 97%-os lett.

Tárgyi és személyi feltételek

Az iskola rendelkezik a nemzetiségi nyelv tanításához szükséges **tárgyi feltételekkel**. Az iskolai könyvtárban német-magyar, magyar-német szótár, a tanulók számára előírt kötelező irodalom, segédkönyvek megfelelő számban megtalálhatók.

A német nemzetiségi oktatáshoz szükséges **személyi feltételek** is adottak. A német programban tanító kollégák közül négyen német nemzetiségi tanítói végzettséggel rendelkeznek, három kollégánk (ének szakos, tanító, földrajz-rajz szakos) német középfokú nyelvvizsgával rendelkezik, két fő német nyelv és irodalom tanári szakot végzett. Törekszünk arra, hogy az osztályfőnököket úgy jelöljük ki, hogy azok beszéljék a német nyelvet.

Partnerkapcsolatok

Iskolánknak kiemelten jó kapcsolata van a német nemzetiségi programunk keretében az Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzattal, a Fővárosi Német Önkormányzattal, a **XI. kerület Német Oktatást és Kultúrát Támogató Egyesülettel**. Tanulóink rendszeresen részt vesznek e szervezetek által meghirdetett szaktárgyi versenyeken. A kerületi és budapesti német vers- és prózamondó versenyen tanulóink mindig az első három helyezést érik el. Tanulóink többször sikeresen szerepeltek a regionális és országos versenyeken is.

Hagyományaink, tanórán kívüli foglalkozások

Fontos célunknak tartjuk, hogy a kerületünkben fellelhető német nemzetiségi emlékhelyeket, kegyhelyeket felkutassuk és azokat rendszeresen gondozzuk, továbbá megismerkedjünk ezen emlékhelyek történelmi hátterével.

A tanítási órákon kívül állandó és egyedi programokat szervezünk tanulóinknak: német témájú vagy nyelvű színházi előadások és múzeumlátogatások.

A 2003/2004-es tanévben indítottuk útjára a német nemzetiségi osztályokban tanuló gyerekek és szüleik számára a **Márton napi** rendezvényünket. Első alkalommal több mint száz gyerek együtt énekelte a tradicionális német dalokat. Az osztályok rövid, német nyelvű műsorral készültek Saját készítésű Márton-napi lámpásokkal a közel kétszáz résztvevő a zord sötétségben együtt énekelve sétálta körül az iskola épületét, felelevenítve az eseményhez kötődő német hagyományt.

A XI. kerületi Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzattal és a Fővárosi Német Önkormányzattal közösen ünnepeljük meg az **Adventet**, német nyelvű karácsonyi műsorral kedveskedünk vendégeinknek és a szülőknek.

Iskolánkban több éve szervezünk **erdei iskolát** Brennbergbányán német nemzetiségi környezetben, mely nemcsak a szaktárgyak anyagát egészíti ki, hanem a különleges, helyszíni élményekkel hozzájárul a közösségek építéséhez, az anyanyelv ápolásához, a magyarországi németek tárgyi és történelmi értékeinek, eseményeinek megismeréséhez. Hasonló céllal szerveződnek a **német nyelvgyakorlási lehetőséget biztosító táboraink** (Oberwellach) és részt veszünk a német színjátszó táborban is.

A **szakkörök**, a közös érdeklődés alapján létrejövő **alkalmi csoportok** szintén jó terepei a közösségfejlesztő munkának, minden évben német hagyományörző szakkört működtetünk, ahol a német nemzetiség jellegzetes ételeivel, népi hagyományaival ismerkedhetnek meg a tanulók.

Kiemelten kezeljük a **zenei és tánc tehetségfejlesztést**, az iskolai **nemzetiségi énekkarunk** és táncs csoportunk a német nemzetiség dalait és táncait tanulják meg.

A nemzetiségi nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink

Iskolánk a kisebbségi iskolai nevelést és oktatást a 130/1995. (X. 26.) Korm. rendeletben kiadott Nemzeti Alaptantervben és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelvében foglaltakkal összhangban állapította meg célkitűzéseit.

A német kisebbségi oktatást – a magyarországi közoktatás részeként – valósítjuk meg, betartva az iskolai nevelés és oktatás általános céljait és feladatait, és e mellett biztosítjuk a kisebbség nyelvének tanulását, a kisebbség nyelvén való tanulást, a kisebbség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományörzést és -teremtést, az önismeret kialakítását, a német nemzetiségi kulturális identitás kialakítását és erősítését, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását.

Meggyőződésünk, hogy a kisebbségi oktatás segíti a nemzeti kisebbséghez tartozó diákjainkat abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze kulturális identitását, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség közösségi értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Mindezek tükrében iskolánk általános oktatási célkitűzéseiként arra törekszünk, hogy

- a) a tanulók számára nyilvánvalóvá váljanak a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és alakuljon ki a tanulóknál a reális nemzetkép és kulturális önazonosság.
- b) a tanulók felismerjék az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerjék a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és kisebbségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

A **kisebbségi oktatásunk célja** a kisebbségi önazonosság megőrzése és erősítése, a tanulók kétnyelvűsége nevelése, a tanulók kommunikációs készségének fejlesztése a beszédkedvet fokozó, a beszélés lehetőségét biztosító eljárásokon keresztül. Kiemelten fontos, hogy

- a múlt megismerésével a tanulók azonosságtudatának kialakítása és jövőképük formálása. A tanulók ismerjék meg a kisebbségi jogokat, ezáltal készüljenek fel érdekeik képviselésére.
- A tanulók először ismerkedjenek meg a magyarországi németek legfontosabb hagyományaival, életmódjával és kultúrájával. Legyenek büszkéek arra, hogy ehhez a népcsoporthoz tartoznak, de tiszteljék a magyar nép és az országban élő más kisebbségek kultúráját, ismerjék fel a népek közötti kapcsolódási pontokat. A tanulók ismerkedjenek meg a magyarországi németek nyelvjárásaival, értékeikkel, és tudatosuljon bennük az irodalmi nyelvtől való eltérés oka.
- A németajkú lakosság történetének tanulmányozása a magyar államalapítástól a mostani ezredfordulóig vezesse el a tanulókat ahhoz a tényhez, hogy a kisebbség sokszínűségével és kisugárzásával hatást gyakorol a többségi nemzetre.

- A történelmi ismeretek segítséget nyújtanak az előítéletek megjelenési formáinak felismerésében és a jelenség háttérének feltárásában. A fiatalok igazodjanak el a mai kisebbségi lét megjelenési formáiban, ismerjék meg a szervezeteket, a testületeket és a sajtót, továbbá ösztönözzük őket arra, hogy a tanulmányok befejezése után is kapcsolódjanak a magyarországi németek kulturális intézményeihez és képviseljék a népcsoport érdekeit.
- A történelmi témakörök a történelem tantárgy óráin kerüljenek feldolgozásra.
- Az interkulturális tanulás segítségével rávilágítunk a nyelvi és kulturális sokszínűség előnyeire és a saját, valamint más kultúrák megbecsülésére nevelünk.
- A tanulók tudják a magyarországi németek helyzetét az európai dimenzióban elhelyezni.

A kisebbségi oktatás formája

Iskolánkban a beiratkozó tanulók eltérő nyelvállapota és kulturális sajátosságára való tekintettel a kisebbségi oktatást **kétnyelvű kisebbségi oktatási** forma szerint szerveztük meg.

Pedagógiai programunkban a **kétnyelvű kisebbségi oktatás** programját valósítjuk meg.

Feladatunk, hogy

1. a német kétnyelvű kisebbségi oktatás a nyelvismeret elmélyítésével és tanítási nyelvként való alkalmazásával járuljon hozzá a kisebbségi oktatás céljainak megvalósításához. Kiemelkedően fontos, hogy az iskola teret adjon a nyelv valóságos szituációban való használatához, és biztosítsa a kiegyensúlyozott kétnyelvű nyelvi készség kialakulását. A pedagógiai program tartalmazza az anyanyelv és irodalom tantárgy és a népismeret tantervét is.
2. a kétnyelvű kisebbségi oktatásban a német nemzetiségi nyelv és a magyar nyelv a tanítás nyelve, s mindkettő tantárgy is. A kisebbség nyelvén oktatott tantárgyakat az alábbi táblázat rögzíti:

Tantárgy	1-2. évfolyam/ óraszám	3-4. évfolyam/ óraszám	5-6. évfolyam/ óraszám	7-8. évfolyam/ óraszám
Német	5 óra	5 óra	5 óra	5 óra
Német nemzetiségi hon- és népismeret	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Történelem			2 óra	2 óra
Környezetismeret	1 óra	1 óra	2 óra	
Földrajz				1,5 óra
Biológia				1,5 óra
Testnevelés	3 óra	3 óra	3 óra	3 óra
Rajz	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Ének	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Technika	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra

A német nyelv és a német nemzetiség nyelvén tanított tantárgyak aránya évfolyamonként eltér, de minden esetben meghaladja a tanuló kötelező óraszámának 50 %-át.

Óraszámok

A tanulók heti óraszámát a 24/2003. (VIII. 19.) OM rendelet alapján alakítottuk ki. Részletes óratervek a HPP 83-87. oldalán található.

A német kisebbségi oktatás tartalmi követelményei

A német kisebbségi oktatás tartalmi követelményei a Nemzeti Alaptanterv követelményeit veszik alapul, ezeket egészítik ki az anyanyelvi, irodalmi és népismereti követelmények. Iskolánkban a népismeret oktatását az első évfolyamtól felmenő rendszerben történik. A kisebbségi oktatás felkészíti a tanulót anyanyelvi, irodalmi és népismereti (történelmi, földrajzi, kulturális) tananyagából is a **középiskolai tanulmányok folytatására, a legjobb tanulókat alapfokú, illetve középfokú nyelvvizsga letételére.**

A német népismeret tananyag a német kisebbség és anyanemzetük, illetve nyelvemzetük kultúrájáról, történelméről, hagyományairól és jelenéről szóló ismereteket tartalmaz..

Részletes követelmények a HPP 976. oldalán található.

A belépés és bennmaradás feltételei a kisebbségi oktatásban

Az első évfolyamon

- szülői kérelem alapján, előképzettség nélkül,
- óvodai szakvélemény,
- ha szükséges, Nevelési Tanácsadó véleménye,
- esetlegesen Szakértői Bizottság véleménye alapján

Belépés a felsőbb évfolyamokon

- szülői kérelem,
- német nyelvből szintfelmérés,
- körzeti feladat figyelembe vételével,
- távozási okmány meglétével

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- a tantervi minimum követelmények elsajátítása,
- az éves hiányzás mértéke tantárgyanként nem haladja meg a kötelező éves óraszám 30%-át.
- Szakértői Bizottság véleménye alapján nyelvi felmentéssel, vagy más osztályba való áthelyezéssel

Iskolánkban a magasabb évfolyamba lépés feltétele az, hogy a tanuló a kötelező és a választott tantárgyak mindegyikéből legalább elégséges osztályzatot kapjon a tanév végén. Ha

két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, akkor javítóvizsgát tehet. Kettőnél több elégtelen osztályzat esetén a tanulónak évfolyamot kell ismételnie.

Tanulóink tantárgyankénti teljesítményét, magatartását és szorgalmát az 1-3. évfolyamon, illetve 4. évfolyam félévekor szövegesen, illetve 4.-8. évfolyamon osztályzatokkal értékeljük. Az értékelését félévkor a naplóban, a tanuló üzenő füzetében, ill. ellenőrző könyvében, év végén pedig a naplóban, az anyakönyvben és a tanuló bizonyítványában rögzítjük. A kisebbségi oktatásban résztvevő tanulóink számára kétnyelvű bizonyítványt használunk.

Német nemzetiségi osztályaink értékelése, számjegyekkel és szövegesen

- magatartás /Betragen/: 5 (példás), 5 /vorbildlich/, 4 (jó), 4 /gut/, 3 (változó), 3 /unterschiedlich/, 2 (rossz), 2 /schlecht/,
- szorgalom /Fleiss/: 5 (példás), 5 /vorbildlich/, 4 (jó), 4 /gut/, 3 (változó), 3 /unterschiedlich/, 2 (hanyag), 2 /nachlässig/,
- szaktárgyak: 5 (jeles), 5 /sehr gut/, 4 jó, 4 /gut/, 3 (közepes), 3 /befriedigend/, 2 (elégséges), 2 /genügend/, 1 (elégtelen), 1 /ungenügend/, a tantárgyi dícséretben részesülő tanuló tantárgyi osztályzata jeles helyett kitűnő, / die Note des Schülers aus Grund des Lobes im Unterrichtsfach wird anstatt „sehr gut“ mit „ausgezeichnet“ zensiert/,
- első három évfolyam végén és a negyedik évfolyam félévekor: Kiválóan megfelelt /ausgezeichnet entsprochen/ jól megfelelt, /gut entsprochen/, megfelelt, /entsprochen/, felzárkóztatásra szorul /mangelhaft /, nem megfelelő /nicht genügend/.

A kisebbségi oktatás végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Fali tablók:

Német ABC
Német személyes névmás
Német visszaható névmás
Névelő és melléknév fokozása
Gyenge igeragozás
Erős igeragozás
Időbeli és módbeli segédige ragozása
A főnév és az ige
Az előljáró szó
A főnevek ragozása
A birtokos névmás
A jelzői melléknév fokozása
Rechtschreibe Form német 70x100
Rechtschreibe Form Német 120x 160

Néprajzi lexikon

Országismereti anyagok

Hanganyagok, videók, DVD-k

Magnó, videó, DVD lejátszó készülékek

Tankönyvek:

Alle machen mit! 1-4.
Deutsch mit Grips 2
Tamburin 1-2-3.

Nemzeti Tankönyvkiadó
Klett Kiadó nem kell!!
Hueber Kiadó

Ping Pong Neu 2-3
Ping Pong 2-3,
Önállóan németül 1-2.
István Filla: Geschichte 5.
Árpád Balla: Geshichte 6.
Helméczy Mátyás: Geschichte 7-8.
Dr. Farkas Józsefné: Unsere Feste
Heves Ferenc: Musik 5-6-7-8.
Hartdegerné Rieder Éva: Umweltkunde 1-4., 5-6.

Hueber Kiadó
Hueber Kiadó nem kell!!
Kotk Kiadó nem kell!!
Nemzeti Tk.
Nemzeti Tk.
Nemzeti Tk.
Nemzeti Tk.
Nemzeti Tk.
Nemzeti Tk.

Az alantiak nem tankönyvek!

Képes német szótár
Német kincsestár

Raabe Kiadó